

Kisdedóvók és Gyermekkertésznők

86

L A P J A.

Nevelészet i haviközlöny.

Kisdedóvók, gyermekkertésznők, néptanítók, házinevelők és gyermekes családok használatára szerkeszti s kiadja:

KOBÁNY MIHÁLY.

Megjelenik e lap minden hó 15-én. Előfizetési ár juliustól—ujévig 1 frt. Kisebb hirdetések a lap megrendelői részére díjtalanul — egyebeknek nagyon jutányosan számíttatnak. Levelek, közlemények a szerkesztőhöz, — az előfizetési pénzek pedig Herzog Ernő Ármin nyomdájába küldendők Gyöngyösre.

Van-e szükség lapunkra?

Midőn kisdednevelő társaim- s barátaimnak egy új kisdednevelési lap megindítása iránti többszörös fölshólytatást vettem, azt a kérdést intéztem magamhoz: vajon van-e szükségünk a „Kisdednevelés“ című lap mellett egy új organumra? S miután a lap megindítására föl hívó barátaim indokai az én tapasztalataimmal megegyezőleg fényesen igazolták, hogy kisdednevelőink érdekei eddig támogatás — pártolás nélkül hagyottak, — a kisdednevelők fizetése egy szerencsétlenül alkalmazott elvnek állandó hirdetése folytán oly nevelésesen csekély összegben állapítottatik meg, mely a tisztességes becsületos uton való megélhetést még egyedül álló nőnevelőinknek is teljesen lehetetlenné teszi, — miután a Kisdednevelői állomások betöltése az e tekintetben valóságos monopoliumot üző központ leg-többször részrehajló ajánlatára érdem, képesség, hivatottság és szolgálati idő figyelmen kívül hagyásával történik, és mert a felette csekély számú új intézetekkel szemben a képezdek évenként oly nagy számban bocsnak ki kisdednevelőket, hogy némely pártfogók nélkül álló nevelőnek kitünő oklevele daczára soha sem sikerül a pályázók nagy raja közt állomáshoz jutni, — miután a hozzám érkező szó és levélbeli panaszokból arról is meggyőződtem, hogy a férfinevelők leszorítása a kisdednevelői pályáról szándékkal- a fizetés reductió lehetőségének hangsúlyozásával történik, miután kétségtelemné vált előttem, hogy az állam által évenként adott segély összegével a kisdednevelés terjedése a pénz

helytelen fölhasználása miatt semmi arányban nem áll — mintán látjuk, hogy illetékes körök a (Tisza Kálmáné elnöklési idejét tekintve, midőn a magyar kormány élén egy minden ízében magyar Tisza Kálmán áll) legkedvezőbb időpontot sem használják föl ez intézmény terjesztésére s törvényes rendezésére: amidőn tapasztaltam a központ tétlenségét a megindított több oldalú magyarosítási mozgalmakkal szemben, és végre miután arról győződtem meg, hogy a kisdednevelők hiv. lapja mai helyzetében nagyon természetesen is az őt subventionáló egyesülettel szemben sem a kisdednevelők sem az ügy érdekeit függetlenül nem támogathatja — elhatároztam e lap megindítását azon reményben, hogy vele hasznot teszek a kisdednevelők érdekeink. és szolgálatot az egész nevelésügynek, mert feladatul tűztem ki az óvodák és népiskolák közt eddig létező üráthidalását. s a két intézmény szerves össze-köttetésbe hozatalát is.

Hogy mind e kérdésekben mennyi sikerrel működhetik lapunk, azt ma meg nem mondhatjuk, de ha utalunk korábbi szerkesztői munkálkodásunkra, akkor a „Kisdednevelés“ lapjai tanuk lehetnek azon állításunk mellett, hogy a kisdednevelők érdekében sem szerkesztésünk előtt, sem azután oly nyílt fölshólytatások nem történtek, s hogy országos képezdek jelen szervezetének alapját is csak hosszú és heves küzdelem, sokszor elkeseredett támadás árán vehettük meg, s így teljes nyugodtsággal nézhetnek pályatársaink lapunk független iránya felé, melynek

A lap homlokára szánt metszvény szét pattant így munkaleírásunkat a jövő számban fogjuk illusztrálni.

egyik legszebb feladatává vállalik a kisdednevelők érdekeinek támogatása — s anyagi helyzetének javítása.

Lapunk nem kíván versengő, de óhajt a nemesben versenyző lap lenni. Szépen simán óhajt a kisdednevelők, s az ügy érdekében eljárni, de komolyabb föllépéstől som fog vissza riadni, ha tisztességes figyelmettetésével célt nem ér end.

Keresni fogjuk, s elő is segítjük a társegyletek szövetségét a központi egylettel, terjesztő munkáját megkönnyíteni törekszünk, de viszont őrt állunk, hogy az ügy érdekei egyesek megbicsaklott gondolkozásán hajótörést ne szenvedjenek.

Személyes és levélbeli összeköttetéseink által oda kívánunk hatni, hogy a népnevelő egyletek ügyünket felkarolják, körükben terjesszék, s az óvoda és népiszkola közti viszonyt szorosabbra fűzzék.

Törekedni fogunk végre a kisdednevelés minél szélesebbkörű ismertetése által ügyünknek propagandát szerezni — a kisdednevelés hiányain segíteni, s az ügyet oly fokra emelni, hogy a z a népiszkolának nélkülözhetlen előiskolájává válják.

Ez lapunk programja, melynek fokozatos keresztül vitelét biztosítja a lap megjelenése felé irányult feszült várakozás; biztosítja a jelesebb pályatársak és népnevelők megígért szellemi támogatása.

Közölni fog lapunk: vezér és irány cikkeket, nevelés és módszertani dolgozatokat, gyakorlati cikkeket, gyermek szavalmányokat, hangjegyzett gyermek dalokat, társas játékokat, meséket, szemlét a kisdednevelési irodalomról, utmutatásokat óvodák állítására, utasításokat falusi menhelyek mikénti vezetésére, munka leírásokat lehetőleg rajzzal illusztrálva, kisdednevelésbe vágó híreket, bírálatokat, levelezéseket, s végre pályázatokat.

Lapunk megjelenik minden hó 15 én pontosan, előfizetési ára juliustól ujevíg csak **1 forint.**

Midőn lapunkat kisded és népnevelő társaink szives figyelmébe ajánljuk, egyuttal kérjük, azokat, kik előfizetni óhajtnak, hogy az előfizetési díjjat a kiadó hivatalnak **Gyöngyösre Herzog Ernő Armin** nyomdájába mielőbb beküldeni annál inkább sziveskedjenek, mert lapunk jövő számát már csak megrendelőink-

nek küldjük szét. Viszont tisztelettel kérjük azokat is, kik lapunkat bármi okból járatni nem kívánják, hogy a küldött mutatvány példányt keresztkötés alatt vissza küldeni sziveskedjenek.

Gyöngyös, 1882. július hó 1-én-

Kobány Mihály, szerkesztő.

Dohány és gyufatartó papirfonásból.

(tájékoztató rajzokkal a jövő számban.)

Igéletünkhöz képest lapunk minden számban fogunk oly munkanemeket bemutatni, melyek bizonyos célra fölhasználva, a gyermekek munka vágyát emelik, másrészt a Fröbellele cselekményes foglalkodtatásoknak a családok körében leendő megkedveltetésére igen alkalmasak. Lapunk e számban egy igen egyszerű de kedves munkát kívántunk bemutatni, meg is rajzoltattuk, s a metszvényt el is készítettük azon czélből, hogy lássák olvasóink, hogy a parányi kezek által nagy ügyességgel elkészített papirfonás, mily marandó kedves tárgygyá használható föl, ámde azon szerencsétlenség érvén bennünket, hogy a metszvény a nyomás alatt szétrepedt, e számunkat illusztráció nélkül vagyunk kénytelenek kibocsátani; magát a munkát azoaban leírjuk, mire nézve a jövő számra újból elkészítendő rajzok fognak bővebb felvilágosításul szolgálni.

A munka két részre oszlik, egyikét a papirfonást a gyermek, másikat, a papirfonásnak dohánytartóvá alakítását a nevelő végezi. Mindkettő nagyon könnyű dolog.

Színes papirból, még pedig egész iv kereszt-hosszában vágunk 12 szál $1\frac{1}{2}$ emeter széles szalagot, melyekből kettőt kettőt a végnél összeragasztunk, mivel különben a fonás rövid lenne. Vágunk továbbá ugyanily széles de, csak oly hosszú szalagokat, melyek a már most hatra apadt- s egymásmellé helyezett hosszú szalagok átfonására elégségesek egy, hogy $1\frac{1}{2}$ emeter hosszú végük legyen. Most a kellő közepén kétrét hajtott egyik hosszú szalag kettős végét egy rövid szalag két ága közé szoritjuk kis behasított faággal. A beszorítás mellett teszünk a rövid szalagra egy hosszú szalagot úgy, mintha nyeregre ültetnők, tehát ennek két szabad vége lefelé fog állni.

E szalagot fönt ismét megerősítjük kis behasított fácskával. A harmadik hosszú szalag ismét a rövidnek két ága közé jön úgy, hogy fönt 2 em. hosszú vége maradjon, mi behajtva megszorittatik ismét egy fácskával. A negyedik hosszú szalag úgy helyeztetik el, mint a második, az ötödik mint az első, a hatodik mint a második. Ezzel a munka kezdete megvan; s folytatása akként történik, hogy a rövid szalagok a hosszú szalagok között és kívül átfonatnak, és pedig kezdve azon oldalon, melyen

az utolsó rövid szalag vége kiáll, hasonlólag a legelső átfonáshoz. Mikor a hosszú szalagok végig befonattak, ezek valamint a rövidek kiálló végei átellenes irányban széthuzatnak, mi által a munka jobban összehúzódik, s tartósabb lesz. Már most a hosszú szalagok végei a fonásra ragasztatnak, a rövidek egyoldalú végei szinte leragasztatnak, a másik oldalon levők közé a papír szalagokkal egyenlő széles kártyapapír darabkák ragasztandók. Ezzel a gyermek munkája be van végezve.

A földolgozás dohánytartóvá ugy történik, hogy a nevelő a kész papírfonás nagyságának megfelelő két kemény papír darabot vág ki, s hengerszerűleg összeállítva kibéleli, fenékkal látja el, s kívülről a papírfonást széleinek péppel leendő bekenése után ráragasztja.

Majd vágatik egy szélesebb alap, mely színes papírral vonatik be, s melyre két kemény papír abroncs ragasztatik úgy, hogy a dohánytartók épen beleilljenek. A dohánytartók közé készitünk kis gyufatartót ugyanoly munkából - s végre a dohánytartókra vágunk két karikát fedőnek, mit izlésesen beragasztunk, s kemény papír fogantyúval látunk el, s ha a gyufatartó elé kis darab üvegpapírt ragasztunk, kész a munka, mit a szülő gyermekének munkáját tudva benne, nem adna világért. A kép mellett egészen részletes utasítást fogunk adni, előre biztosítván olvasóinkat arról, hogy meg lesznek vele elégedve.

Miben lehet, és kell is hogy legyen a kisdednevelés segítségére a népiskolának?

Addig amig kisdedovodáink föladata a 2—6 év közti kisdedek test és szellemi megóvásánál messzebb nem terjedt, nem igen tartott igényt a népiskola arra, hogy intézményünk neki kézzelfogható segélyére lehessen, de nem is sokat törődött vele elannyira, hogy sajátjaival — módozataival megismerkedni nem tartotta sem szükségesnek sem érdemesnek; innen volt az, hogy míg a kevésbé feltűnő jó tulajdonok véka alatt maradtak, egyes túlhajtásból eredt hibák ismét nagyon is feltűntek, s e hibák hangoztatásával népnevelőink az ügynek nem barátokat, de ellenségeket szerezni iparkodtak.

Igy volt hosszú ideig népnevelőink vesszőparipája az ovodában csakugyan divatozott írás, olvasás, melyre nézve el kell ismernünk, hogy ez két okból volt baklövés, először mert a gyenge fejletlen gyermeknek az írás-olvasás csakugyan nem való, másodsor mert nem jól, nem szabályszerűleg, nem a hangoztatási módszer szerint tanítatván, néptanítóinknak a hiba helyrehozatala több munkába került, mint az elülről való tanítás; — hallottuk szemünkre lobbantani, — hogy a parányi gyermekekkel 100-ig számláltatunk; holott ez is paedagogiai bűn, — valamint azt a panaszt

is nem egyszer kellett hallanunk, hogy az ovodából kikerült gyermek sokkal élénkebbé-pajkosabbá válik sokszor annyira is, hogy ellene semmi paedagogiai eszköz nem használ; — ma azonban, amidőn egypár copfos schlendrián intézet kivételével a betűlapoczkákat intézeteink tűzre hányták, mert csakugyan odavalók voltak, mint odavalók volnának mindazok, akik a 6-ik életév bevégezte előtt a gyermekeket írás olvasásra akartanítani, akár taníttatni kívánják, amidőn kezdjük belátni annak nevetséges voltát, hogy míg az elemiiskola első osztályában a számoltatás csak 10-ig megy, nálunk a sokkal kisebb gyermekek közt 100-ig is eljutunk, — és amióta, az ovodás gyermekek rendszeresebb foglalkoztatása által nem csak a gyermekek megóvását, de egyuttal összes test és szellemi tehetségeinek fejlesztését is feladatunkul tűztük ki, — szóval amióta népnevelőink látják, hogy intézményünkkel a népiskolának előnyére és segítségére lehetünk, azóta mind nagyobb és nagyobb figyelemmel, fokozottabb érdekeltséggel kísérik működésünket, — kezdenek irántunk fölmelegedni és ellenségekből barátokká válni; használjuk föl tehát e kedvező alkalmat arra, hogy föladatunkat jól átgondolva, iparkodjunk fölkeresni az utat, melyen, s a módokat, melyek segélyével nevelésünk fonalát a népiskola küszöbéig vihetnők, gyermekeinket testben lélekben a népiskolának előkészíthetnők, s így a népnevelés föladatát megkönnyíthetnők. (Folyt. köv.)

Fröbel elvei.

Nincs eszme, mely annyi vitára, annyi külöföle magyarázatra szolgáltatott volna alkalmat, mint a Fröbel által termelt eszelekményes foglalkoztatás, s ennek dacára azt látjuk, hogy e thema körül ma is egyiptomi setéség honol. A komoly német Schulmeisterek még ma is azon hitben élnek, hogy a Fröbel nevelési elveknek az ő megszokott pedánstudományos színezetű módorukban való keresztül vitele annyira szükséges az értelemfejtés sikeréhez, mint a tésztává gyurni öhajtott liszthez a víz. Innen van, hogy a német gyermekkertben nem is virgoncz gyermekek, hanem tudományos pályára készülő ifjak közt képzeli magát az ember. A német polgárságnak jól esik látni, hogy az otthon pajkos, sokszor nagyon is csintalan és engedetlen gyermek a kisdednevelő intézetben bizonyos előkészített komolyságra tevén szert, levetkezi a gyermeki pajkosságot, s szolgálilag meghunyászkodó engedelmes közegegé válik. miért is a nevelés sikere fölött ujjong, s lármát csap a világban, hogy föl van találva a puskapor. És mert a haladás — a civilizáció utját mi is keressük, a nagy reklámhajhászó hirdetéseknek hirtelt adva átvesszük intézményüket mint jót, mint

helyeset, s mint egyedül üdvözítőt, nem kutatva hiányait, nem tekintve arra, hogy ez idegen égbajlat alatt — idegen véralkat és idegen szokások, más nemzetbeli sajátságok közt alkotott mű úgy a mint van, a magyar nemzet kedélyéhez — lelkületéhez — szabadság szeretetéhez nem illő — s mint ilyen népnevelési eszközeink keretébe be nem illeszthető.

Nem lehet tagadnunk, hogy új-üdvös intézmények behozatala rögtönös reformok mellett alig képzelhető, mert ha feltűnik egyszerre életrevalósága, azt az alkalmazásba vett eszközök föltétlen elfogadásával reméljük csak megtestesíthetni. Minden eszközhöz, minden legkisebb rugóhoz konokul ragaszkodunk, mert azt hisszük, hogy nélküle a gépezet nem lesz tökéletes.

Igy történt, hogy a fröbelismust, melynek győzelem híre az egész világot bejárta, átvettük föltétlenül, átvettük német schablonszerűségével, fölös cafrangjaival; — a lefolyt 10 év azonban elégséges volt hogy az eszme kiforrja magát, elégséges annak bebivonyítására, hogy az eszmét megtestesíteni. — azt kisdednevelésünk keretébe beilleszteni jó és szükséges is, de nemzeti viszonyainkhoz alkalmazva — s feles — s ép ezért káros cafrangjaitól megtisztítva.

Nem is állítja ma már nálunk senki, hogy például a kocka elégséges a gyermeknek az a. b. c. megtanulására; — azt sem mondjuk, hogy az a száraz tudományos módszer a gyermeknek javára válik, valamint az is bizonyos, hogy a Fröbel firmája alatt kikertült készítmények egy jó része a kisded alkotó tehetségén kívül áll; és mégis amit látunk kisdednevelő intézeteinkben, amit tapasztalunk gyermekkertjeinkben, az elszomorítólag hat ránk azért, mert bizonyos tekintetben nem is hátramaradás-, de egyenesen hanyatlásnak kell tekintenünk, s ennek oka csupán a Fröbel nevelési-elvek-, és eszközöknek rossz alkalmazásában rejlik. Igy például a tárgyak örökös összehasonlítása — s a különbség levonása egy részt száraz volta miatt nagyon unalmassá válik, más részt a gyermek érdekltségét és élénkségét lelohasztja. Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy összehasonlítás ne történjék, hanem csak figyelmeztetni kívánunk, hogy szemléltetéseinknél nagyobb körültekintéssel járjunk el.

Nagy hibának tartjuk azt is, hogy sok intézetben a gyakorlat tanusította óvó rendszabályokkal nem törődve hosszas — fárasztó — sokszor az egész idegrendszeret megtamadó munkával terheltetnek a kisdedek csak azért, hogy a munka eredménye számban és minőségben nagyobb feltűnést keltsen. Az úgynevezett gyermekkeretek, melyek még ma is oly főnhangon kívánják magukat az óvodáktól megkülönböztetni, bizonyos idegfárasztó munkák kiállításával törekednek más intézetek föltűnő kitérni. — Varratnak a kicsinyekkel

oly sűrű öltésekben, melyek a látidegeneknek nem erősítésére, de gyengítésére szolgálnak: — alkalmazásban van még a szemrontó szurkálás, s a valószínű megvakulásra segítő domborítás. — Lehet-e föltenni, hogy Fröbel a természet nagy mestere nevelési eszközeivel kárt akart volna tenni akár testben akár lélekben a gyermeknek? Nem, ezt nem tehetjük föl, és vagy azt kell hinnünk, hogy a próféták hamisították meg a mester tanát, vagy hogy úgy adta át Fröbel az ő művét utódainak, hogy azok a körülményekhez alkalmazva idomsítsák, javítsák.

Ha Fröbel fölkelhetne sirjából, bizony elszomorodnék a kontárok nagy számán, kik az ő művét vásári fércművé teszik.

Hála hazánk Nemtőjének! a magyar viszonyok kevésbé alkalmasak a nagy mester remek alkotását tönkre silányítani. A magyar nemzet jellege, kedélyállapota nem tűri a gyermeknek önmagából való kivetkeztetését. Jórátörő intézeteink némi kivételekkel Fröbel foglalkozásait nem czélul; de eszközül tekintvén, nem esnek abba a túlzásba, melybe a külföldiek, kik a Fröbel firma alatt létező eszközök alkalmazását minden javítás — minden változás nélkül kívánják, ellenben mi a kedélyes társalgás keretében ez eszközöket csak annyiban alkalmazzuk, a mennyiben ismertetésünket kézzelfoghatóbbá — könnyebbé és vonzóbbá teszik, s a mennyiben a gyermek tehetségeinek összehangzatos de éppen nem erőltető fejlesztésére alkalmasak. S ez az oka annak, hogy a magyar kisdednevelésügy sokkal inkább megfelel a gyermektermészetének, mint a német gyermekkeretesség, melyre nézve egy híres német miniszter adta meg a ránk nézve oly bizelgő bírálatot azon nyilatkozatával, hogy a magyar kisdedó vás ügynök nincs mit tanulnia a némettől, ellenben czélszerűség — természetesség tekintetében ezt a miénk felül is mulja.

Büszkék lehetünk e nyilatkozatra, de azért ne hagyjuk magunkat elkapatni, egyengessük szerényen tovább is kisdednevelésünk útját, s vezessük azt a kezdett úton ezentúl is magyaros szellemenben. Fröbelnek magyarnak kellett volna születnie, s akkor az ő alkotásának nagysága sokkal inkább kidomborodhatott volna.

Észrevételek az orsz. kisdedóvó egyesület 1881-ről kiadott évkönyvére.

E kis 36 lapon esinosan kiállított füzet 12 első lapja közli a titkári jelentést az egyesület közgyűléséhez; első sorban is párhuzamot vonván a jelen, s a 10 év előtti viszonyok közt; s hogy ez utóbbi rovására, azt betekintés nélkül is lehetett volna gondolni, mert lelkesültséget, buzgalmat nem a hanyatlás; — de a haladás hangsúlyozásával lehet csak a tagokban fokozni, és P. Szathmáry

Károly, ismerjük el e nemű érdemét, ehhez csak ugyan szakszerűleg kiképzett mester. Hogy egy-kis történeti hibát is követ el P. Szathmáry, a mennyiben a budapesti Fröbel nőegyletnek első működését germanisatióval vádolja, ezt mint valószínűleg tévedésen alapuló hibát mi szívesen elnézzük, Kralovánszkyné azonban, aki az egyletnek jelenleg is elnöknője, aligha köszöni meg.

Igaza van a jelentésnek abban, hogy a régi terjesztő egyesület alatt a terjesztés ügye pangott; de az igazságnak tartozunk abbéli kijelentésünkkel, hogy a terjesztés ügye most sem áll sokkal jobban, mert ha tekintetbe vesszük, hogy a nyíló intézetek nagyrésze a köz érdeklődésénél fogva az orsz. egyeslet befolyása nélkül keletkezett, ha nem feledjük el, hogy e mostani egyeslet tiz éves fenállása alatt 100000 forintot meghaladó államsegélyben részesült, s ha számításba vesszük, hogy e 100000 forint elég lett volna 100 ovoda alapítására, a mennyiben ha egy intézet házvételre 1000 frtot kaphat — 100 óvodának létele örök időre biztosítva volna, s ha tudjuk, hogy a jelenben tulzottan 300-ra tett ovoda nagy része a lét és nem lét közt vajudik, s bizonyos hogy egy részben el is bukik, akkor a titkár ur festette kép korán sem lesz oly kedvező.

A mostani előnyök a tiz év előttiek felett következőkben vannak kiemelve.

1-ör. A régi képezde kisebb házban 1872-év végén csak 13 hallgatót számított egy éves tanfolyammal, s kevés tanári személyzettel, míg most a palotaszerű képezde 26 növendéknek ad bennlakást teljes élelmezéssel — 10-nek havi 15 frt segélyt, 17-nek ingyen oktatást és tankönyvet.

Mindenesetre nagy haladás, de nem minden rossz következmény nélkül, mert akkor segély hiányában nagyrészt oly növendékek jöttek e pályára, kikben hivatottság volt, s ezek oklevelükkel mindjárt állást is nyertek, míg most a segélyezés folytán a proletárok száma gyarapodik, kik mellett a hivatottak sem birnak állomáshoz jutni. Eddig is több százra megy a kenyér nélkül álló képzett egyének száma, akikről csak a jó isten gondoskodik, de a kiknek számát elfeledte P. Szathmáry ur évkönyvébe följegyezni.

2-ik előnynek állítja P. Szathmáry ur azt, hogy míg akkor csak bejáró ovonezok voltak, ma 26 állandóan bennlakó s mindennel ellátott árván kívül 68 bejáró növendék képezi a képezdeszek tanulmány tárgyát.

Az igaz, hogy Szathmáry ur elfeledte kiírni az akkor bejáró növendékek számát, hanem azért tudjuk mi nagyon jól, hogy a régebb időben sokkal több növendéknek adott a kis szerény épület menhelyet és nevelést, mint a jelengi; — azt pedig hogy most árvái is vannak, előnynek épen nem tartíhatjuk, mert a képezdeszek egy állandóan figyelmezett gyermekseréhez szokva, állomáson

nem birnak figyelmezní; — de nem tartjuk előnynek azért sem, mert az óvodákra szánt ugy is nevétségesen csekély összegből e 26 árva eltartása évenként pár ezer forintot elvon. Nem a humanizmus ellen szállunk, hanem az ellen, hogy az óvodákra szánt összeg más célra fordítassék. Az árvaházak gondoskodjanak az árvákról — az orsz. egyeslet pedig óvodákról.

3-ik előny a vagyoni óriási gyarapodás.

No már itt P. Szathmáry ur kápráztatáshoz nyúlt, s ez bizony nem szép dolog tőle. Ugyanis összehasonlítást téve a régi két fusionált, s a jelenlegi egyesületek vagyoni állása közt, azt mondja, hogy míg amazok vagyona 40000 forintot tett ki, a mostaninak mérlege 15600 forintot mutat ki. A két szám közti oly nagy differentia természetesen sokkal inkább legyezi a jelen egyeslet hiúságát, mintha azt kellő értékére leszállítva megsugjuk, hogy a régi egyesletek vagyona Szathmáry ur szerint is nem 40000 — de 100000 frtot tett, mennyiben az egyesület képzőintézete akkor 60000 frtra becsültetett, és ha Szathmáry ur jónak találta a mostani egyeslet fekvővagyona értékét is szebb hangzat s nagyobb hatás kedvéért számokban kifejezni, nagyon méltányos dolog lett volna ugyanezt cselekedni a régi egyeslet vagyoni kimutatásánál is.

El kell ismernünk, hogy a 4—5 pontban jelzett haladás tényleg megvan, — és itt a legnagyobb mérvben fejezzük ki elismerésünket P. Szathmáry ur fáradszorgalma s a terjesztés körül tanusított jó akaratáért, melyet nálunk jobban méltatni senki sem képes, csak azt sajuáljuk, hogy P. Szathmáry ur szárnyszegve kénytelen csapkodni, s e csapkodásában nem tudja ártalmatlanná tenni az ő — és a kisednevelés leghamisabb ellenfelét.

A jelentés megemlékszik az irodalom pártolásról is, mire nézve megjegyezzük, hogy a „Kisednevelés“ segélyezése nem irodalmi támogatás, hanem elhallgattatás céljából történik azon időtől, midőn e sorok írója mint nevezett lap akkori szerkesztője az állami 10000 frtnyi évi segély jogtalan élvezete ellen ígért lépést tenni ez esetre, ha az egyesület a terjesztés ügyében nagyobb szolgálatot nem tesz. A jelentés kedvező valójában csak P. Szathmáry érdemei vannak meg; de tagadnunk kell annak feltüntetett összes előnyeit.

Az egyesület jövő tevékenysége a jelentés szerint a falusi menhelyek terjesztésére van irányozva; nagyon helyesen, csak aztán ugy ne járjunk P. Szathmáry ez érdembeni törekvésével, mint a nőnevelők alkalmazásra hozott indokolásával, hogy mert menhely vezetőknek alkalmasak és olesőbbak a vén asszonyok, hát majd miután határvonalat húzni nem mindenütt tudnak az I. és II. fokú intézetek között, vagy olyanok választatnak meg rendes óvodákhoz is vezetőknek, vagy a fizetések

helyesét, s mint egyedül üdvözítőt, nem kutatva hiányait, nem tekintve arra, hogy ez idegen égbajlat alatt — idegen vérakat és idegen szokások, más nemzetbeli sajátságok közt alkotott mű úgy a mint van, a magyar nemzet kedélyéhez — lelkületéhez- szabadság szeretetéhez nem illő — s mint ilyen népnevelési eszközeink keretébe be nem illeszthető.

Nem lehet tagadnunk, hogy új-üdvös intézmények behozatala rögtönös reformok mellett alig képzelhető, mert ha feltűnik egyszerre életrevalósága, azt az alkalmazásba vett eszközök föltétlen elfogadásával reméljük csak megtestesíthetni. Minden eszközhöz, minden legkisebb rugóhoz konokul ragaszkodunk, mert azt hisszük, hogy nélküle a gépezet nem lesz tökéletes.

Igy történt, hogy a fröbelismust, melynek győzelem híre az egész világot bejárta, átvettük föltétlenül, átvettük német schablonszerűségével, fölös cafrangjaival; — a lefolyt 10 év azonban elégséges volt hogy az eszme kiforrtja magát, elégséges annak bebivonyítására, hogy az eszmét megtestesíteni. — azt kisdednevelésünk keretébe beilleszteni jó és szükséges is, de nemzeti viszonyainkhoz alkalmazva — s feles — s ép ezért káros cafrangjaitól megtisztítva.

Nem is állítja ma már nálunk senki, hogy például a kocka elégséges a gyermeknek az a. b. c. megtanulására; — azt sem mondjuk, hogy az a száraz tudományos módszer a gyermeknek javára válik, valamint az is bizonyos, hogy a Fröbel firmája alatt kikertült készítmények egy jó része a kisded alkotó tehetségén kívül áll; és mégis amit látunk kisdednevelő intézeteinkben, amit tapasztalunk gyermekkertjeinkben, az elszomorítólag hat ránk azért, mert bizonyos tekintetben nem is hátramaradás-, de egyenesen hanyatlásnak kell tekintenünk, s ennek oka csupán a Fröbel nevelési-elvek-, és eszközöknek rossz alkalmazásában rejlik. Igy például a tárgyak örökös összehasonlítása — s a különbség levonása egy részt száraz volta miatt nagyon unalmassá válik, más részt a gyermek érdekltségét és élénkségét lelohasztja. Ezzel nem azt akarjuk mondani, hogy összehasonlítás ne történjék, hanem csak figyelmeztetni kívánunk, hogy szemléltetéseinknél nagyobb körültekintéssel járjunk el.

Nagy hibának tartjuk azt is, hogy sok intézetben a gyakorlat tanusította óvó rendszabályokkal nem törődve hosszas — fárasztó — sokszor az egész idegrendszert megtámadó munkával terheltetnek a kisdedek csak azért, hogy a munka eredménye számban és minőségben nagyobb feltűnést keltsen. Az úgynevezett gyermekkeretek, melyek még ma is oly főnhangon kívánják magukat az óvodáktól megkülönböztetni, bizonyos idegfárasztó munkák kiállításával törekednek más intézetek fölött kitűnni. — Varratnak a kicsinyekkel

oly sűrű öltésekben, melyek a látidegeneknek nem erősítésére, de gyengítésére szolgálnak: — alkalmazásban van még a szemrontó szurkálás, s a valószínű megvakulásra segítő domborítás. — Lehete föltenni, hogy Fröbel a természet nagy mestere nevelési eszközeivel kárt akart volna tenni akár testben akár lélekben a gyermeknek? Nem, ezt nem tehetjük föl, és vagy azt kell hinnünk, hogy a próféták hamisították meg a mester tanát, vagy hogy úgy adta át Fröbel az ő művét utódainak, hogy azok a körülményekhez alkalmazva idomítsák, javítsák.

Ha Fröbel fölkelhetne sirjából, bizony elszomorodnék a kontárok nagy számán, kik az ő művét vásári féremüvé teszik.

Hála hazánk Nemtőjének! a magyar viszonyok kevésbé alkalmasak a nagy mester remek alkotását tönkre silányítani. A magyar nemzet jellege, kedélyállapota nem tűri a gyermeknek önmagából való kivetkeztetését. Jórátörő intézeteink némi kivételekkel Fröbel foglalkozásait nem czélul; de eszközül tekintvén, nem esnek abba a túlzásba, melybe a külföldiek, kik a Fröbel firma alatt létező eszközök alkalmazását minden javítás — minden változás nélkül kívánják, ellenben mi a kedélyes társalgás keretében ez eszközöket csak annyiban alkalmazzuk, a mennyiben ismertetésünket kézzelfoghatóbbá — könnyebbé és vonzóbbá teszik, s a mennyiben a gyermek tehetségeinek összhangzatos de épen nem erőltető fejlesztésére alkalmasak. Sz ez az oka annak, hogy a magyar kisdednevelésügy sokkal inkább megfelel a gyermektermészetének, mint a német gyermekkeretesség, melyre nézve egy híres német miniszter adta meg a ránk nézve oly hízogó bírálatot azon nyilatkozatával, hogy a magyar kisded-óvás ügynök nincsen mit tanulnia a némettől, ellenben czélszerűség — természetesség tekintetében ezt a miénk felül is mulja.

Büszkék lehetünk e nyilatkozatra, de azért ne hagyjuk magunkat elkapatni, egyengessük szerényen tovább is kisdednevelésünk útját, s vezessük azt a kezdett uton ezentul is magyaros szellemen. Fröbelnek magyarnak kellett volna születnie, s akkor az ő alkotásának nagysága sokkal inkább kidomborodhatott volna.

Észrevételek az orsz. kisdedóvó egyesület 1881-ről kiadott évkönyvére.

E kis 36 lapon csinosan kiállított füzet 12 első lapja közli a titkári jelentést az egyesület közgyűléséhez; első sorban is párhuzamot vonván a jelen, s a 10 év előtti viszonyok közt; s hogy ez utóbbi rovására, azt betekintés nélkül is lehetett volna gondolni, mert lelkesültséget, buzgalmat nem a hanyatlás; — de a haladás hangsúlyozásával lehet csak a tagokban fokozni, és P. Szathmáry

Károly, ismerjük el e nemű érdemét, ehhez csak ugyan szakszerűleg kiképzett mester. Hogy egy-kis történeti hibát is követ el P. Szathmáry, a mennyiben a budapesti Fröbel nőegyletnek első működését germanisatióval vádolja, ezt mint valószínűleg tévedésen alapuló hibát mi szívesen elnézzük, Kralovánszkyné azonban, aki az egyletnek jelenleg is elnöknője, aligha köszöni meg.

Igaza van a jelentésnek abban, hogy a régi terjesztő egyesület alatt a terjesztés ügye pangott; de az igazságnak tartozunk abbéli kijelentésünkkel, hogy a terjesztés ügye most sem áll sokkal jobban, mert ha tekintetbe vesszük, hogy a nyíló intézetek nagyrésze a köz érdeklődésénél fogva az orsz. egyeslet befolyása nélkül keletkezett, ha nem feleljük el, hogy e mostani egyeslet tiz éves fenállása alatt 100000 forintot meghaladó államsegélyben részesült, s ha számításba vesszük, hogy e 100000 forint elég lett volna 100 ovoda alapítására, a mennyiben ha egy intézet házvételre 1000 frtot kaphat — 100 óvodának létele örök időre biztosítva volna. s ha tudjuk, hogy a jelenben tulzottan 300-ra tett ovoda nagy része a lét és nem lét közt vajudik, s bizonyos hogy egy részben el is bukik, akkor a titkár ur festette kép korán sem lesz oly kedvező.

A mostani előnyök a tiz év előttiek felett következőkben vannak kiemelve.

1-ör. A régi képezde kisebb házban 1872-év végén csak 13 hallgatót számított egy éves taufolyammal, s kevés tanári személyzettel, míg most a palotaszerű képezde 26 növendéknek ad bennlakást teljes élelmezéssel — 10-nek havi 15 frt segélyt, 17-nek ingyen oktatást és tankönyvet.

Mindenesetre nagy haladás, de nem minden rossz következmény nélkül, mert akkor segély hiányában nagyrészt oly növendékek jöttek e pályára, kikben hivatottság volt, s ezek oklevelükkel mindjárt állást is nyertek, míg most a segélyezés folytán a proletárok száma gyarapodik, kik mellett a hivatottak sem birnak állomáshoz jutni. Eddig is több százra megy a kenyér nélkül álló képzett egyének száma, akikről csak a jó isten gondoskodik, de a kiknek számát elfeledte P. Szathmáry ur évkönyvébe följegyezni.

2-ik előnynek állítja P. Szathmáry ur azt, hogy míg akkor csak bejáró ovoneczok voltak, ma 26 állandóan bennlakó s mindennel ellátott árván kívül 68 bejáró növendék képezi a képezdeszek tanulmány tárgyát.

Az igaz, hogy Szathmáry ur elfeledte kiírni az akkor bejáró növendékek számát, hanem azért tudjuk mi nagyon jól, hogy a régebb időben sokkal több növendéknek adott a kis szerény épület menhelyet és nevelést, mint a jelengi; — azt pedig hogy most árvái is vannak, előnynek épen nem tarthatjuk, mert a képezdeszek egy állandóan figyelmeztett gyermekseréhez szokva, állomáson

nem birnak figyelmezni; — de nem tartjuk előnynek azért sem, mert az óvodákra szánt ugy is nevelésesen csekély összegből e 26 árva eltartása évenként pár ezer forintot elvon. Nem a humanizmus ellen szözlünk, hanem az ellen, hogy az óvodákra szánt összeg más célra fordítassék. Az árvaházak gondoskodjanak az árvákról — az orsz. egyeslet pedig óvodákról.

3-ik előny a vagyoni óriási gyarapodás.

No már itt P. Szathmáry ur kápráztatáshoz nyúlt, s ez bizony nem szép dolog tőle. Ugyanis összehasonlítást téve a régi két fusionált, s a jelenlegi egyesületek vagyoni állása közt, azt mondja, hogy míg amazok vagyona 40000 forintot tett ki, a mostaninak mérlege 15600 forintot mutat ki. A két szám közti oly nagy differentia természetesen sokkal inkább legyezi a jelen egyeslet hiúságát, mintha azt kellő értékére leszállítva megsugjuk, hogy a régi egyesletek vagyona Szathmáry ur szerint is nem 40000 — de 100000 frtot tett, mennyiben az egyesület képzőintézete akkor 60000 frtra becsültetett, és ha Szathmáry ur jónak találta a mostani egyeslet fekvővagyona értékét is szebb hangzat s nagyobb hatás kedvéért számokban kifejezni, nagyon méltányos dolog lett volna ugyanezt cselekedni a régi egyeslet vagyoni kimutatásánál is.

El kell ismernünk, hogy a 4—5 pontban jelzett haladás tényleg megvan, — és itt a legnagyobb mérvben fejezzük ki elismerésünket P. Szathmáry ur fáradhatlan szorgalma s a terjesztés körül tanusított jó akarataért, melyet nálunk jobban méltatni senki sem képes, csak azt sajnáljuk, hogy P. Szathmáry ur szárnyszegve kénytelen csapkodni, s e csapkodásában nem tudja ártalmatlanná tenni az ő — és a kisednevelés leghamisabb ellenfelét.

A jelentés megemlékszik az irodalom pártolásról is, mire nézve megjegyezzük, hogy a „Kisednevelés“ segélyezése nem irodalmi támogatás, hanem elhallgattatás czéljából történik azon időtől, midőn e sorok írója mint nevezett lap akkori szerkesztője az állami 10000 frtnyi évi segély jogtalan élvezete ellen ígért lépést tenni ez esetre, ha az egyesület a terjesztés ügyében nagyobb szolgálatot nem tesz. A jelentés kedvező valójában csak P. Szathmáry érdemei vannak meg; de tagadnunk kell annak feltüntetett összes előnyeit.

Az egyesület jövő tevékenysége a jelentés szerint a falusi menhelyek terjesztésére van irányozva; nagyon helyesen, csak aztán ugy ne járjunk P. Szathmáry ez érdembeni törekvésével, mint a nőnevelők alkalmazásra hozott indokolásával, hogy mert menhely vezetőknek alkalmasak és olesőbbak a vén asszonyok, hát majd miután határvonalat húzni nem mindenütt tudnak az I. és II. fokú intézetek között, vagy olyanok választatnak meg rendes óvodákhoz is vezetőknek, vagy a fizetések

fognak mindenütt ilyen olcsóbb nevelők igényeihez képest megállapíttatni. Előbb 5—600 frtos állomásnál kevésbé javadalmazott nem volt. P. Szathmáry ur teremtett már 250 frtosat is — s a menhelyek terjesztésével fog teremteni még olcsóbbakat is.

A jelentésnek az újabb mozgalmakra vonatkozó részére csak annyit jegyzünk meg, miszerint ha P. Szathmáry ur mindazon édes álmai megvalósultak volna, miket érkönyveiben közrebocsátott, ma alig volna község ovoda nélkül, no de P. Szathmáry urnak szabad poetica licentiával élni.

A jelentés szerint a tanári személyzett 8 tagból áll, a képezdészek száma volt 56, — képe-sítettett 27.

Elhelyezést nyert 15 kisednevelő — hogy azonban hány maradt állás nélkül, azt nem tudjuk.

A vagyoni kimutatás 156033 frt 49 krjezárt tüntet ki 11.250 frt teherrel szemben.

Szemlénket azzal az óhajjal rekesztjük be, hogy sikerüljön P. Szathmáry urnak minden, amit óhajt, mert szívünkbeli vagyunk annak üdvös voltáról meggyőződve, de hogy sikerülhessen, ahoz egy általa nagyon jól ismert előadónak a működési körből való gyors eltávolítása szükséges.

K—y.

Altató mese. *)

Csitt kicsikém, csitt,
Halga egy kicsit :
Mesét mondok a gólyáról,
Gólya-hozta kis Flóráról ;
Csitt hát, csitt,
Figyelj egy kicsit.

Világ végén tündérgert,
Pásztor a gólya,
Ezer kicsi, ezer piczi
Tündér a lakója.
Mindeniknek szárnya van,
Mint a pillangónak,
Szállnak ide, szállnak oda,
Gonddal nem gondolnak.

Jaj, egyiknek megesett!
Hiúcska volt keveset,
A tilosban, a tó fölött repesett,
Csilló tükrébe lesett
Szárnya pilledt, leesett
Hideg rideg tóba.
Ki fogja ki? ki hozza ki?
Száz kis tündér száz jutalmat ígér neki...
Kifogta a gólya.

Tóba esett kis tündér
Jaj nagyon megfázott,

* A szegszárdi kisedóvoda javára tartott műkedvelői előadáson felolvastatott szerző által.

Szárnya meg, a repeső
Egészen elázott
Szárnyaveszett kis lepke
Magát szárítgatja,
Pásztor gólya,
Ápolója
Szárnyán szállitgatja.
Lágy pólyában melengeti,
Etetgeti, szeretgeti,
Minha volna
Szegény árva
Tündérének atya.

Nossza piczi tündérek
Kinálnak jutalmat,
Szeme szája mit kíván,
Gólyának megadnak.
Tündérhordó lábát, esőret
Arannyal futtatják,
„Mit kíván még? szóljon, szóljon!”
Szívesen biztatják.
A hü gólya rátekin
Pólyababájára
Szíve diktál, szája mond
Ilyen kérést rája :
„Szabadságot adjatok
Szép Magyarországra
Oda vigyem kis tündérem,
Derek magyar lányka légyen
Aranyos pártába.”

Szárnya vesztett tündérke
Kéri hogy odadják,
Jó testvéri megteszik, de
Sirva bueszuttatják.
Vándor gólya tarisznyáját
Tömik ezer jóval,
Rádásul megajándékozzák
Tündérország fő kincsével :
Naplehunytan, minden éjen
Megújuló
S valósuló
Aranyos álommal.

Arany esőre gólyának
Fölveszi babáját,
Arany lába földet nem ér,
Mig érte hazáját.
Nekünk hozott kis tündérem
A jó gólya téged,
És elszállott, csak ha alszol,
Hozzád akkor tér meg.

Hogyha alszol, megjelen
Arany álom kincsével :
Csitt hát, csendesedj,
Aludjál jó gyerek, —
Jő a gólya, arany lábbal,
Czukorral telt arany szájjal,
Repül, repül, közeleg.

Arany álma, tündér álm,
Nyíló virág télen-nyáron,
Aranytollu kis madár,
Csuda játék, zengő bábu,
Száz angyalka, lengő szárnyu,
Itt van, itt van, itt van már!
Csitt hát, csit,
Aludjal egy kicsit.

Eötvös K. Lajos.

Az alakítandó „Felvidéki magyar nemzeti egyesület.”

Köztudomásu dolog, hogy a fenti ezimen alakítandó egyesületnek célja hazánk felső megyéiben a magyarosítás művének helyes uton és módon való keresztültivitele magyar iskolák felállítására — óvodák létesítése — s a magyar nyelvben előhaladást tanusító tanulók részére ösztöndíjjak kitűzése által. E nemes- és hazafias irányu törekvés ellen lapunknak, melynek úgy is egyik legszentebb feladata óvodák létesítése és a magyarosítás terjesztése, nem csak hogy kifogása nem lehet, de sőt azt hatáskörében minél inkább megkedveltetni, s minél szélesebb körben terjeszteni kötelessége. Csupán e kötelesség tudatában tesszük meg észrevételeinket az egyesület mikénti megalakítására azon reményben, hogy nézeteink elősorolásával egy nevezett egyesület nemes irányu törekvéseinek, mint magának a kisdednevelés ügyének némi szolgálatokat tehetünk.

Első észrevételünk a felveendő czim ellen volna. Mi ugyanis helyesebbnek tartanók egy általános magyar nemzeti egyesület létesítését, mint egy sokkal kisebb hatáskörre szorítottot azért, mert a csupán erre irányult mozgalom sem erkölcsi sem anyagi tekintetben nem tarthat igényt oly nagy mérvű pártolásra, mint egy országos jellegű — tehát az ország minden vidékét közlelő és érintő mozgalom, Azután indokolhatja álláspontunkat talán azon körülmény is, hogy nem csupán e programba fölvetett megyékben — de tán fájdalom! hogy még más számos megyében is nagyon de nagyon elkélne egy kis magyarosítási törekvés; s ha így az egylet működését az egész országra kiterjeszti, szolgálata az egész ország erkölcsi és anyagi gyámolításával viszonzottatnék.

Hogy a „magyar nemzeti egylet” minő faktorokat kíván megszerezni céljai elérésére, azt még nem tudjuk, de gyanítjuk, hogy erre nézve számít a magas kormány — s a társadalom támogatására. Szerintünk azonban nem volna elég csak úgy általánosságban hivatkozni akár a kormány nemzeties, akár a társadalom hazafias érzületére. Itt részletes programra van szükség, mely egyrészt személyenként hívja föl az érdeklődőket a nagy nemzeti munkára, másrészt az ezek összese

által megállapított elveknek érvényt szerezni is képes lesz.

Az első és legszükségesebb dolog gondoskodni oly befolyásos vezéregyéniségről, kinek állása, főnkelt gondolkozása — fedhetlen jelleme, és tükör tiszta honszeretete érvényt bír szerezni kormánynál — hatóságoknál — s magánál a társadalomnál az egyesület nemes törekvéseinek. Ily kezekben kisebb jelentőségű ügyek is virágzásnak indulnak, — míg név — állás, tekintély hiányában a legégetőbb kérdések fölött is hamar napi rendre törnek. Van e ily alkalmas egyén? S ha van, ki volna az? ezuttal nem akarjuk vita tárgyává tenni, csak megpendítettük, hogy az illetékes köröknek az egyesület megalakulására időt nyujtsunk e dologgal foglalkozni azért, mert előtünk sem lehet közönyös azon kérdés, hogy „melyik ut vezet gyorsabban a célhoz?”

Az egyesület megkezdett működésének teljes sikerét miattól tesszük függővé; mennyire sikerült az érdeklődést és támogatást minden oldalról biztosítani? Ezt pedig úgy oldhatnók meg szerencsésen, ha az egyesület a vöröskereszt egylet mintájára főkegyreletre oszolva, minden egyes fiók saját megyéjében intézkednék a hatóságok — községek és polgárok támogatásának megnyerése — s pénztárának gyarapítása érdekében.

Tegyük föl, hogy egy nagy nevű befolyásos egyén elnökle alatt egyesület feloszlik annyi fiókra, ahány megye van, s e főkegyrelet elnökeiül megnyeretnek a fő-alispánok — vagy más a megyét uraló notabilitások. Ezek hazafias kötelességük érzetében el fognak követni mindent, először a megye hatóságnál, hogy pár ezer frtnyi alapítványával a nemes cél elösegítse; s lehet-e kétkedni abban, hogy ily befolyásos egyén akarata a legfényesebben érvényesülend? Másod sorban hatni fognak városokra, főurainkra — birtokosainkra — tisztviselőinkre s polgárainkra, hogy e szent célra némi áldozatot hozzanak akár tagság vállalás — akár adakozás által. Harmadszor a megye összes intelligentiája által gyámolítandó oly jövedelmező jótékony előadásokról gondoskodnak, melyek a siker elérését évenként és megynként pár ezer forinttal segítik elő.

(Folyt köv.)

Egy iskolai értesítmény, melyből a szülők is, de mások is tanulhatnak.

Az óvodák terjesztése körüli örvendetes mozgalom láttára már már azon kellemes hitben ringattuk magunk, hogy a szülők közül csak kevesen — néptanítóinkból pedig éppen nem találkoznak olyanok, akik az ovoda áldásdus működését nem ismernék, kik ne tudnák, hogy ez intézmény anyagi szempontból haszon a szülőre, erkölcsi tekintetben áldás a társadalomra, s köznevelés

czéljából nélkülözhetlen a népiskolára. Édes alminkból keserü valóra ébredtünk látva, hogy a szülők közül bizony nagy számmal vannak, kik nem bírják belátni, hogy az ovodába küldött gyermekért fizetendő csekély havidíj dusan kárpótolva van néhány napi zavartalan munkájuk által is, az a tudat pedig, hogy kisdedeik biztos helyen minden bajtól megóva, s kellemesen szórakozva rossz helyett jót látnak, jót tanulnak, a durvaságot nem hogy el nem szokják, de sőt levetkeznek, épen megfizethetlen; — valamint találkoztunk néptanítókkal is, kik nem véve maguknak fáradságot arra, hogy az óvodák működésével megismerkedjenek, ezek munkáját céltalannak, haszontalannak hirdetik, a szülőket pedig az óvodák pártolásától elidegeníteni iparkodnak. Ezek ellenében igen jó védelmi fegyvert nyújt nekünk a szolnoki községi népiskolák folyó évi értesítőnyelve, melynek bevezető sorait jónak látjuk szóról szóra közölni. Az értesítőnyelv ide vágó sorai így szólnak:

„A legelső, mire a tanítók, a t. szülők figyelmét föl hívni óhajtjuk, a gyermeknek még az iskolai pálya megkezdése, tehát az életkor 6-ik évének betöltése előtti időre vonatkozik. — Ha azt akarjuk, hogy gyermekeink egykor munkás, rendszerető, engedelmes, és szorgalmas emberré váljanak, már az ugynevezett kisdedévekben kell erre az alapot megvetnünk; azért azon kell a szülőknél lenni, hogy gyermekeik minden tette őrszemmel legyen kísérve, figyelmeztetve és szoktatva legyenek mindenkor arra, a mi szép és jó, leszoktatva arról, a mi helytelen és káros!

Ha a gyermek az első éveiben kellő felügyelet nélkül ugyszólván magára hagyatik, meg fogja találni magának az utat és módot, hogy ne legyen egyedül, hisz ez természetében van, mert társaséletre van teremtve, ki fog tehát menni az utcára, ott keres társakat, elsajátítja azok beszédeit s tetteit, s olyanná válik, milyenek épen az utczai gyermekek, kikről nem szükséges többet mondani. E szokása vele öregbülvén, tiszszerte, vagy százszoorta nagyobb fáradsággal lehet, sőt tán nem is lehet többé őt arról leszoktatni. Az ily gyermekek iskolába kerülvén, alig várják, hogy onnan hazaboecsátassanak, s ismét fölkereshessék megszokott kedves tanyájukat az utczát, nem fog, nem fog nekik jól esni azt a kevés munkát elvégezni, mi az iskolában hazai foglalkozásul feladatott, minnek természetes következménye az, hogy kevés előmenetelt tesznek a tanulásban, ezen kívül velük öregszik az utczán tanult sok rossz szokás, nagy szerencse, ha egykor elvetemedett emberek nem lesznek belőlük; de annyi bizonyos, hogy szorgalmas és józan életűekké soha nem válnak. Ezer és ezer reá a példa, s arra is, hogy az így nevelkedett gyermekek csak szülők korai sírját segítették megásni, számtalanszor keserítvén őket.

Ha tehát mindezekről menten gyermekeinket egykor boldogoknak óhajtjuk tudni, ügyeljünk minden lépteikre, és siesünk őket már 3—4 éves korukban ovodába küldeni, hol koruk és tehetségükhöz illő oktatás és foglalkozásban részesülnek. Itt megszokván a többi szép és jón kívül a munkálkodást, nem fog ez nehezükre esni később az iskolai életben, és azontul sem, sőt a munkát kellemes és hasznos időtöltésnek, áldásnak tekintvén, abban mindenkor örömet és boldogságukat fogják találni.“

Jóllehet az értesítő idézett soraiból is levonhatná a tanulságot minden józan szüle, és okos nevelő, mégis nem tartjuk fölöslegesnek a dologhoz bővebben is hozzá szólni.

Tehát a szolnoki tanítói kar a munkásság, rendszeretet, engedelmesség és szorgalom alapját az ovodában véli a legsikeresebben megvetetni, és neki igaz van. Igazat adhat neki a falusi vagy kisvárosi polgár, kinek bő alkalma van az utcza porát ellepő ronda piszkos gyermekesereg éktelen zsibaját, undok káromkodásait hallani — veszekedő czivódásait, beestelen tetteit szemlélni; igazat adhat a nagy városi lakos, ki a felügyelet s helyes irányú foglalkoztatás hiányában — kissébb büntetésekből folyton nagyobb és nagyobb kihágásokba vetemedő csirkefogók nagy számát ismerni kénytelen, és végre igazat adhat minden népnevelő, kinek elég módja van tapasztalni minő rossz szokásokat, minő rossz tulajdonokat visznek be tanítványai az iskola falai közé, hol faragatlan magaviseletükkel fölforgatják a rendet, trágár beszédeikkel, s körmönfont hazudozásikkal megmételtyezik a közérkölcstiséget, makacs és indulatos magaviseletükkel megrontják a finomabb érzésű gyermekeket, s tunyaságukkal megakasztják az egyetemleges előmenetelt. Ugyan hány szülő nem panaszkodik azon, hogy gondal nevelt — figyelemmel ápolt gyermeke, aki előbb az engedelmesség, a szorgalom — az erkölcsös magaviselet példányképe volt, az iskola vegyes lakosága közt levette magáról a dicsérendő tulajdonokat engedetlené, gorombává, s hanyaggá is lőn? És hányan vannak olyanok, kik maguk a szoliditás és erkölcsösség követői levén, gyermekeiket ilyenekké nevelni a legjobb akarat mellett sem képesek, mivel a test és élemben valósággal megromolt utcai sihederek átkos társaságától őket megóvni nem tudják? S ki ennek az oka? a társadalom, mely nyugodt lélekkel türi az utcza vad népességének elszaporodását, s mely nem gondoskodik arról, hogy e csupán tétlenség folytán bűnökre aljasodó gyermekeseregnek a test és lélek összhangzatos fejlesztésére, s az erkölcs megjavítására szolgáló alkalom megadassék. A jótékonyság fitogtatása gyakran nagy áldozatokra ragad bennünket azért, hogy egy pár árvának első nevelését, s megélhetését biztosítsuk, de a nemzet nagy zömé-

nél érzéketlenek maradunk, hagyjuk gyermekeiket pusztulni, szemünk láttára erkölcsileg megromolni. Arra nincs pénzünk, hogy az alsóbb osztály gyermekeit neveltessük, hanem igen is kell jutni, arra hogy a nevelés hiányában feslett életre vetemült akasztófavirágoknak palotaszerű fogházakat létesítsünk. Önzők, fukarok vagyunk havonta pár krajczárt áldozni az elhagyott gyermekek munkás foglalkoztatására, hanem nincs bennünk erő a munkakerülő koldusok örökös zsarolásaitól megszabadulni. Fukarkodunk a garasokkal, midőn arról van szó, hogy neveljünk munkaszerető szorgalmas fiatalságot, melynek erkölce vagyunk és életünk biztos bástyája lehetne, s játszuk a gavallért, midőn a nevelés hiánya miatt rablás, vagy gyilkosságra vetemedett czégyeres gazember fejére 4—5000 frtot tűzünk ki. De tán elég is a commentárolásból, vessünk egy tekintetet az utzak apró haramia bandáira, s kezünket keblünkre téve ismerjük be, hogy hibásak vagyunk valamenynyien, de hűnösök a szó szoros értelmében azok, kiknek kezébe van letéve a hatalom egy város erkölcsi életének megteremtésére. Vannak hivatalos közegek, kiknek fő gondja a nevelés minden irányú emelése, — és fájdalom vannak, kik tulbuzgóságukban apró lényegtelen formahibák foltozgatásával pazarolják drága idejüket. Boldog azon város, melynek hatósága feladatának magaslatán áll.

y—y.

Övszert az intézeti dajkák ellen!

Nem újabb keletű, hanem nagyon is régi dolog, hogy kisednevelőink helyzete minden oly állomáson, hol a dajkák az egyesület által vétetnek föl, s hozzá még állandósítatnak is, nemhogy nem kedvező — nemcsak hogy nem irigylendő; de egyenest szánalomra méltó. Sok panasz érkezett hozzánk már akkor is, midőn a „Kisednevelést“ szerkesztettük, s ime alig terjedt híre lapunk megindulásának, az első beköszöntő levél is panaszos hangú, mert az illető pályatárs dajkája úgy iparkodik protektorainak további pártolását kiérdemelni, hogy elcittük a legpiszkosabb rágalommal mocskolja be intézeti főnökét.

Mint pályatársaink emlékeznek, annak idején a sokoldalú visszaélések ellen a kisednevelők hivatalos lapjában felszólaltunk, s hogy nem elég sikerrel, azt a központ aluszékony tehetetlenségének köszönhetjük, mert kinek volna inkább tehetségében, mint a képezdéknek odaterelni a dolgot, hogy az intézeti dajka felfogadása és elbocsátása egyenest a nevelő akaratától tetessék függővé? Ki hathatna inkább, mint a központ a kiseddóvó egyesületekre, hogy alapszabályaikban a dajka fölötti rendelkezési jogot a nevelőre ruházzák át, mint aki első sorban tudja megbírálni, hogy az illető dajka képes-e, érdemes-e az álló-

másra; s aki egyedül felelős az intézeti rendért? De hát a központ aluszik, az ily kicsiségekkel nem gondol, s a nevelőt áldozatul dobja egyes pletykakedvelő tisztviselők túsúrasáinak, s a neveletlen dajka áskálódásainak, holott nagyon elejét vehetné minden ilyenmü kellemetlenségnek azáltal, ha a nevelőt kérő egyleteknél a dajka fölötti rendelkezés jogát egyenest kikövetelné a nevelő részére.

Ha szaklapjaink bejutnának a kiseddóvó egyletek tisztviselőinek asztalára, ha olvashatnák abból, hogy a nevelő és dajka közti örökös surlódásnak, maga az intézet adja meg keserves árát, mert az így örökösen bosszantott nevelő nem a kellő lelki nyugalommal végzi teendőjét; ha meggyőzhetnők az egyesületeket arról, hogy a nevelőtől nem függő dajka függetlensége erzetében a nevelő figyelmeztetéseit nemcsak hogy semmibe sem veszi, de annak egyenest ellenkezőit teszi, — és ha bebizonyíthatnók minden egyesületi tagnak, hogy számtalan esetben a dajka hazudozásai a nevelőnek elégtétel hiányában hozzájáruló elkedvetlenedésével az intézetnek bukását is elősegítették, akkor reményünk volna hogy e bajon az egyesület jóakaratóból lassan lassan segíteni tudunk, de így nem marad más hátra, mint tömörülni, s egyesült erővel eszközölni ki azt, hogy a dajkák fölfogadása és elbocsátása a mi természetes jogainkba helyeztessenek át. Mikép eszközölhető ez? nem tartjuk czélszerűnek még ma közé tenni, hanem sziveskedjenek pályatársaink hozzánk intézendett pár sorukban határozottan kijelenteni, hogy e jogot a maguk részére ohajtják megnyerni, s akkor mi az együttes lépés mi-voltáról külön fogunk válaszolni. Az eredmény elmaradhatlan, de összetartás kívántatik. Aki kívánja a békét, aki kívánja a nyugalmat, s aki a dajkák piszkolódásaitól ment akar lenni nemesak most; de a jövőre is, az küldje be hozzánk említett nyilatkozatát, miről megnyugtató kedvéért nem fogunk nyilvános számadást adni.

Kobány Mihály.

A csintalan Vicza.

(Szavalmány.)

1.

Kályha vállán ült a czicza,
Meglátta ezt a kis Vicza,
Czezu neki! föl a padra,
Hogy a cziczát majd megfogja.

2.

De a czicza nagyot ugrott,
S a kis Vicza úgy lebukott,
Hogy eleredt orra vére,
A csintalan így jár végre.

3.

„Lám megmondtam ugy-e Vicza!“
 — Igy szolt hozzá édes anyja, —
 „Nem kell állatot kinezni,
 Hagyd a cziczát dorombolni!“

Danka István.

Falusi menhelyek állításánál mire kell első sorban kiváló tekintettel lenni?

A falusi menhelyeknek fő célja levén a munkás szülők kezeit a gyermekek gondozása alól felszabadítani, első feladatunkká válik egy oly központi helyről gondoskodni, mely a munkás osztályok lakásaihoz lehetőleg közel esik, mert ha erre tekintettel nem vagyunk, akkor a szülők a távol fekvő intézet jótékonyosságát még csak megismerni sem törekszenek.

2-szor. A menhelyek vezetésénél nagy részt teljesen képzetlen egyének bízva meg, a felügyeletben megbízni egészen soha sem lehet, ennél fogva tanácsos a gyermekek gyűlhelyén oly korlátokat vonni, melyek a gyermekeket a rájuk veszélyessé válható gödrök — csatornák — szalma vagy farakásoktól távol tartják.

3-szor Fordítsunk nagy gondot az ápoló megválasztására. Szerintünk csak megnyerő külsejű, jó kedélyű 18—30 év közti olyan nő alkalmazható, kinek az élethez még kedve van, aki bir gyermek lenni, kit a gyermekek pajzán multságai föl nem ingerelnek, s ki ennek dacára is képes maga iránt tiszteletet ébreszteni. Vén — életunt — vagy saját nagy számu gyermekeinek fölnevelése által máris agyoncsigázott nőt tapasztalt egyén ajánlani nem fog soha. A menhelyben ép úgy foglalkodtatni kell a gyermekeket habár más eszközökkel, mint a rendes ovodában, ha azt akarjuk, hogy a gyermek megszeresse a helyet, s hogy téltlenségének elejét véve, pezsgő munkálkodását jóra irányozza.

Vén-kifáradt asszony mellett a menhely örökös harctér lesz, mely béke helyett a békétlenség — az örökös czivódás — s a bosszuállás magvait hinti el, s a gyermekekre nemesak hogy vonzerővel nem bir; de sőt egyenest elidegeníti. Pedig azt jegyezzük meg, hogy parancs szóra látogatott menhelynek nincs jövője. Anya anya marad mindig, s ha gyermekét rettegni látja az intézettől, bizony bármely biztatásra sem küldi oda; míg ellenben egy fiatal jó kedélyű nő játékokat rendez, maga is belelelegyedik, — szórakoztatást multságot szerez a kisdedeknek — majd változatosság kedvéért egy kis könnyű s a gyermekre vonzó munkához fogja őket, s általában fürge természeténél sokkal inkább képes a gyermekcsereg előtt a menhelyet nélkülözhetlenné tenni.

4-szer Mulhatlanul szükséges, hogy a menhelyvezetők valamely rendes ovoda foglalkozását legalább néhány napig látogassák, hogy fogalmuk legyen némileg azon gyakorlati fogások elsajátítására, melyekkel a gyermekek fölött uralkodhatik.

A gyöngyösi „Mária“ tanodával összekötött kisdedovoda vizsgái ünnepélye.

Rég nem vágytam egy iskolai vizsgát látni, mint a gyöngyösi — szürke nének által vezetett kisdedovoda június 30-án tartott vizsgáját, mely először nyújtott nekem alkalmat az apácák e téren való működésének megfigyelésére. Nehogy azonban valaki azt hiddje, hogy apácza ovodát eddig nem láttam, sietek megjegyezni, hogy ahol csak alkalmam nyílt, pedig ez bőven kijutott. Iparkodtam világiak által vezetett óvodáink mellett az apácza-intézeteket is tanulmányom tárgyává tenni, következőleg ez utóbbiak intézetéről is birtam némi lomályos képpel, de tiszta fogalmat szerezni csak most nyílt alkalmam.

Leírásomban tartózkodni fogok a szakszerű kritikától, mert én minden néven nevezendő gyermekmenhelyet, vagy kisdedóvodát nyereségnek — sőt valódi isten áldásnak tartok úgy a munkára utalt szülőkre, mint ezek különben felügyelet nélkül hagyott kisdedeire, azért csak hírlapírói tisztem gyakorlása végett nyultam tollamhoz azon reményben, hogy a tanulságot kiki úgy is levonhatja magának.

A vizsga a szokásos katolikus imák elrebegésével kezdődött meg, mit néhány gyermek vers elszavalása követett. Jött aztán a kathekizmus és biblia tanulmány oly sikeres eredménnyel, mely elemi iskolai tanulóknak is becsületére válhatott volna. Felekezeti szempontból tekintve a dolgot, a tisztelendő nővér kitartó szorgalma valóban elismerést érdemel, mert a vallási hitelveket még meg nem érthető kisdedekkel úgy betaníttatni, miként e 120—150 gyermek valóban be is tanulta, már maga is fárasztó munka, s nagy kitartásról tanuskodó dolog.

A vallástant követte néhány ismertebb házi állat — majd az iparos munkáinak egygyüttes leírása hozzá alkalmazott versek elmondásával, közben-közben egyesek szavalmányával fűszerezve. A közönség érdeklődése a testmozgások — játékok és katonai gyakorlatoknál folyton élénk maradt jelül annak, hogy a gyermekben mindenki csak a szabad — izgékony gyermeket, s nem a szoros fegyelem lánczai közé nyugözött — s gyenge korához nem illő kis tudóst szereti szemlélni.

A vizsga két gyermek szavalata — s Nagys. Vezekényi István kir tanácsos ur pár buzdító szavával végződött 4.11 órakor, mikor is a bor-

zasztó hőség folytán eltikkadt gyermekesereg fényes előmenetele tudatában vonulhatott ki Isten szabad legének élvezetére.

Két észrevételt legyen szabad kockázatunk leírásunkban. Egyik az, hogy az a lépcsőszerűleg fölmagasodó ülő hely valóságos életveszélyt képez az izgékony gyermekekre, másodsor tán nem helyes sem egészségi, sem nevelési okoknál fogva a kicsinyeket másfél órai izzasztónak kitenni.

Magára a vizsga neveléstani oldalára előbocsátásom szerint is nem kívánok reflectálni, e helyett arra kérem a tisztelendő nővéreket, szerencsétlenség intézetemet becses látogatásukkal, jöjjenek el augusztus végén tartandó ünnepélyemre, s én hiszem, hogy e látogatásnak neveléstani okokból is hasznát vehetik.

K. M.

A madár és fészektolvaj.

Társas játék.

Dallama: Ugyan kincsem komám asszony.

(Madár.)

Jó kis gyermek mond meg nékem :
Hová lehetett a fészke
Ki vitte el és merre ?

(Gyermek.)

Erre ment egy vásott gyermek
Az vitte el a fészket
Menj utánna csak erre.

(Madár.)

Jó kis gyermek mond meg nékem
Te is láttad-e a fészket ?
Láttad-e a rosz tolvajt ?

(Gyermek.)

Láttam bizony, de sajnállak,
A tolvajt már nem találod ;
De nini hisz ott kurjant !

(Mind.)

Menjünk menjünk fogjuk el őt,
Ne lopjon az orrunk előtt,

Meg kell őtet büntetni,
Tudja meg hogy a madarat
Bántalmazni sohsem szabad,
Csak szeretni s etetni.

A gyermekek szabadon körbe állnak, egy fészektolvaj a körön kívül valami sarokban foglal helyet ; egy pedig a madár a körön belül jár, s valamelyik gyermek előtt megállva a fenti vers három első sorát éneklí, mire a gyermek a vers második szakának éneklésével a madarat a tolvaj felé utasítja. Ekkor a madár tovább menve valamelyik gyermekelőtt ismét megáll, s éneklí a 3-ik versszakot, erre a gyermek a következő három sort énekelve rá mutat a tolvajra, Most a gyermekek az útolso dalt énekelvén üzőbe veszik a tolvajt.

s elfogva az érdemlett büntetés elnyerése végett sarokba ültetik. A játék folyhat újból addig, míg csak érdeklí a gyermekeket.

Vegyesek.

Laptársainkat tisztelettel kérjük föl, hogy a mennyiben velünk csere viszonyba lépni hajlandók, sziveskedjenek a következő számokat megküldeni.

Miután lapunk minden a kisedednevelés körébe vágó mozgalmat éber figyelemmel kíván kísérni, nagyon leköteleznek olvasóink, ha ily nemű vidéki hirekről minket értesíteni sziveskednek.

Feladatunkul tüzvén ki a kisedednevelők nyomorult fizetésének javítását, ez iránti törekvéseinkről lapunk jövő számában meggyőződést szerezhetni.

A déva-ványai nőegylet óvodája javára e hó 9-én táncvigalmat rendezett — ugyanesak a K. Fülegházán alakulandó kisededóvintézet, javára az ottani kereskedő ifjak rendeznek mulatságot.

Az országos kisededóv egyesület 50 aranyos pálya díjjáért, mint egész határozottsággal tudjuk, hárman pályáztak ; és pedig : Szerdahelyi Adolf volt óvóképezdei igazgató, Holló István sz. fejérvári reáltanár, és Dömötör Géza jelenlegi képezdei igazgató. A díjjat Szerdahelyi A. nyerte el ; Holló István műve pedig dicsérettel tüntetett ki. Csak örvendhetünk, hogy egy előttünk ismeretlen tehetség tünt fel kisedednevelésünk terén.

Az országos kisededóv egyesület óvóképezdejében 29 nő és 2 férfi, s így összesen 31 kisedednevelő képesített. Beiratás a jövő tanévre — s a felvételi vizsgák Sept. 7-én fognak megtartatni.

Figyelemre méltó, hogy a nyitrai és érsekújvári apácák által vezetett ovodákban behozták a Fröbel eszközök alkalmazását. Ugyanez intézetekben láttuk az általunk évek előtt a „Kisedednevelés“-ben fölemlített tapsoló gépet, mely a gyermekek csendesítésére, s a dalok ütemesebb kísérésére szolgál.

Követendő például szolgálhat Endrefy János domonyi evang. lelkész ur azon eljárása, hogy az aszódi iskolakör május 31-én Pencen tartott tanítói conferentiáján meleg hangon tartott beszédben ajánlotta tanítóinak az ovodák terjesztését.

A Nyiregyház városi kisededóv intézet, mely a hazai legjobban javadalmazott intézetek egyike volt, beszünt, s helyette a város két szélén menhelyek nyitattak azért, mert ezek fentartása kevesebb költséget igényel, Félünk nagyon, hogy P. Szathmány ur buzgalma itt is majd oly

szép eredményeket mutatand föl, hogy ma holnap képezdénket is kiadhatjuk raktárnak. — A nők alkalmazását Szathmány ur azzal indokolta, hogy nekik kevesebb fizetés kell, nohát a szép M. szigeti állomás is nő kezébe jutott leszállított fizetéssel, csak aztán megbirjon élni. Hanem azért csak limitáljunk. Képzett férfiak nem kellettek, — jók lettek az olcsóbb nők, — ma ismét főlöszleges az olcsó képzett nő is, jó lesz helyette a vén matrona. Csak arra vagyunk kíváncsiak hová jut el még Szathmány ur találékonyasága?

A magy. kiseddóvás bölcsője. Tolna megye, s különösen székvárosa Szegszárd egy újabb intézménye által akarja a kiseddnevelés ügyét előbbre segíteni. Ugyanis dajka képezdét szándékszik még ez év folytán nyitni, hogy a létesítendő falusi gyermek menhelyek legalább némileg képzett vezetőket nyerhessenek. A mozgalom élén Eötvös K. Lajos ur — a minden szép és jó ügynek meleg barátja áll, — kívánjuk, hogymielőbb válják az ige testté.

Baja városához Schwartz Róza kisasszony adott egy beadványt, melyben segélynyújtás esetén gyermekert fölállítását igéri. Az ügynek számos támogatója akadt; habár olyak is szép számmal voltak, kik egyenest a város költségén óhajtották volna az intézetet létesíteni. Miután azonban a város már ez év folytán semmi új kiadásra fedezetel nem bir, egyelőre kérdést intéztek folyamodóhoz az igényelt segély összeg nagysága iránt.

A legvirágzóbb kiseddnevelő intézet Kassán van, hol a nőegylet intézetében az öntudatos virágokat két — 400 frttal díjazott gyermekertésznő — a kerti virágokat pedig egy bejáró 300 frtos szakkertész ápolja. Boldog egylet, mely nem látja be, hogy e 300 frtért a most csak küzködő gyermekertésznők még sokkal nemesebb — a h a l a virág a n a k tenyésztésére is hajlandók volnának.

Új gyermek menhelyek nyíltak, és pedig Baján kettő a nőegylet tulajdonában — s Szegszárdon egy — Mikó György plébános ur aldozatkészségéből. A jótékonyaság nem szorul dícséretre, a nemes tett maga magát magasztalja; mégis lehetetlen csak úgy elsurranni az utóbbi nemes tetten, aki saját kényelmének és nyugalmanak föláldozásával saját lakodvarán gyűjti össze még a pólyás (saját szemünkkel láttunk két pólyában rengetett kiseddet) gyermekeket is csak azért, hogy egyrészt a szülők munkáiknak élhesenek, más részt az iskolaköteles gyermekek a dajkálás alól fölszabadulva rendesebben látogathassák az előadásokat. Sok ilyen aldozatkész plébánost a hazának!

A pécsi nőegylet három év előtt óvodájának igen díszes uri épületet emelt, mely a vezető

Szigriszt ur három szobás szép lakásán kívül tartalmaz egy salonnak nevezhető előszobát, mely a gyermekek gyűlhelyéül szolgál, egy nagyobb játszó — egy kisebb foglalkozó termet — nagyobb lányok részére két kézi munkai osztályt, s egy béli czélokra szánt nagy dísztermet. Ezen kívül van nagy gyönyörűen parquirozott udvara, s hosszú zöld futóval szépen elrejtett árnyas játszó helye. Az egész berendezés oda látszik mutatni, hogy az egyesület nem csupán nevelési, de alkalom adtán jövedelmező czélokra is használja; — így június 3-án az izraelita jótékony nőegyletnek engedte át a helyiséget tombolával összekötött nyári multság tartására, mely ugyan az óvodát föntartó egyletnek a helyiség ingyen történt átengedése miatt anyagi hasznot nem hozott; de erkölcsit igen, mert az egyletnek ily nemű szivességét igénybe vevő közönség nagyon valószínű hogy hálaadóját az egyesület törekvésének nagyobb foku méltatásával iparkodik leróni. A multság fényárban uszott, s nagy közönség által látogatva valószínű hogy szépen is jövedelmezett.

Bucusi ünnepélyt tartott a szegszárdi kiseddóvá egyesület július 1-én távozó titkáranak Eötvös K. Lajosnak tiszteletére, az erről szóló értesítés lapunk bezártáig még nem érkezvén, annak leírását jövő számunkban adjuk.

A N.-Kanizsai kiseddnevelő egyesület jun. 18-án Fröbel Frigyes születésének 100-ik év fordulója alkalmából ünnepélyt rendezett, melyen a nagy paedagog arczképét leleplezték.

Szerkesztői üzenetek.

Peskó J. Dföldvár: Köszönöm. — **Danka J. Szombathely:** Egy részét már ez alkalommal, másikat jövőre használjuk föl. — **H. J. R. Almás:** Megígért szives támogatására számítunk. — **Udvardy M. Vác:** Helyesen eselekedett. — köszönöm — a többire kérem. — **Stark Samu Nyitra:** — **Fürth Samu Érsekújvár:** Az alkalom megvan, ossza előre. — **Babay K. Veszprém:** Mi beváltottuk ígéretünket, reméljük kegyed is ezt teendi. — **Schaeffer K. Temesvár, Schlosser László N.-Abony:** Quo usque tandem? — **Sudy J. Kassa:** Szives pártolását kérjük, s a cserepéldányt. — **Baczoni Albert Kassa:** Figyelmedbe ajánlom. — **Dersziab R. Eger:** A közgyűlésen én is részt óhajtok venni. — **Feketéné György L. Szathmár:** Remélem kegyeteknél is lesz vártam. — **Jékel Antal és István N.-Károly:** Baráti támogatásokat kérem minden tekintetben. — **Hafvani P. Szathmár:** Szivesen tettünk eleget. — **Hafner K. Paks:** Levele? — **Szücs Dániel Veszprém:** Mai most köszönettel vesszük igen becses ígéretének beváltását. **Sipos Elek R. Komárom:** Ime itt vagyunk, azt hiszem szellemileg gyakrabban találkozhatunk. **Nemde?** — **Orbók M. Galgóc:** Mhelyt időnk engedni privát levelet írunk, addig is kérjük becses lapját cserébe. — **László János Nyiregyháza, Ujhelyi Géza Baja:** Várjuk ám a küldeményt. **Molnar István Győr:** Köszönettel. — **Szász L. Battonya:** Müködését a távoiból is nagy figyelemmel kísérendem.